

Людмила Колеснік

Інститут української мови НАН України

Київ

ORCID: 0000-0003-3321-2942; e-mail: nezabydka.86@gmail.com

Людмила Рябець

Інститут української мови НАН України

Київ

ORCID: 0000-0003-4829-715X; e-mail: riabetslv@ukr.net

Materialy do osiągnięć leksykografii słowiańskiej

JEZYK: українська мова;

TYTUŁ: *Фразеологізми та паремії Чернівецьчини: матеріали до словника;*

AUTOR / AUTORZY: укладачі Г. Кузь, Н. Руснак, М. Скаб, Л. Томусяк;

MIEJSCE i ROK wydania: Чернівці, 2017;

ISBN: 978-966-423-425-9;

LICZBA HASEŁ: у матеріалах представлено 2500 фразеологізмів та 2882 найуживаніших прислів'їв, приказок, каламбурів, прикмет;

TYP i UKŁAD HASEŁ: алфавітний порядок словникових статей, перехресні відсилання;

BUDOWA ARTYKUŁU HASŁOWEGO: видання складається з двох частин: словника фразеологізмів та словника паремій. Вони мають різні типи словникових статей. Словникова стаття фразеологізму складається із реєстрового фразеологізму та його варіантів (фонетичних, лексичних та граматичних), у квадратних дужках подано факультативні елементи, додано граматичні ремарки, локалізацію (для багатозначних фразем – локалізацію до кожного значення), ілюстрацію з діалектного мовлення або з художніх творів буковинських письменників. Словникова стаття паремії містить паремію з її варіантами, їх тлумачення, стилістичні ремарки, локалізацію;

UWAGI: у цій праці узагальнено здобутки викладачів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в галузі діалектної фразеології. Значна увага приділена варіантності цих мовних одиниць; їх семантизовано й потрактовано значення діалектних компонентів відповідно до фіксації в «Словнику буковинських говірок»; у словнику продумана система відсилань до синонімічних одиниць; фразеологічний матеріал ілюстрований зразками діалектного мовлення в спрощеній транскрипції та прикладами із художніх творів буковинських письменників, поданих в орфографії оригіналу; представлені фраземи й паремії локалізовані. Для укладання словника було використано картотеку «Словника буковинських говірок» (227 населених пунктів) та додатково обстежено 69 населених пунктів; поданий

список праць із діалектної фразеології та художніх джерел, використаних у роботі, має і практичну цінність для дослідників; незважаючи на значний обсяг представленого матеріалу, словник «можна сприймати як своєрідний питальник для наступних польових обстежень говірок Буковини з метою уточнення семантики і географії поширення зафіксованих одиниць та виявлення нових їх варіантів».

JEZYK: українська мова;

TYTUŁ: *Мокряни. Говірка маминого села. Словник*;

AUTOR / AUTORZY: Ганна Дидик-Меуш; авторки ідеї: Ганна Дидик-Меуш,

Наталія Дидик

MIEJSCE i ROK wydania: Львів, 2021;

ISBN: 978-966-441-646-4;

TYP i UKŁAD HASEŁ: алфавітний порядок словникових статей;

BUDOWA ARTYKUŁU HASŁOWEGO: словникова стаття містить реєстрове слово, його тлумачення та ілюстрацію (різні за обсягом фрагменти говіркового мовлення);

у словнику використано граматичні, семантичні, галузеві та графічні ремарки;

UWAGI: словник є першою книгою в авторській серії *MOVApro*; праця має структуру словника однієї говірки, укладеного за диференційним принципом – до реєстру ввійшли слова, які в українській літературній мові вживаються з іншою вимовою чи іншим значенням або не вживаються взагалі; джерелом словника стали записи мовлення носіїв говірки чотирьох поколінь однієї родини (родини авторки цієї праці), зроблені упродовж другої половини XX – початку XXI ст.;

говірка села Мокряни Дрогобицького району Львівської області належить до наддністрянського говору; ця говірка не була об'єктом спеціальних діалектологічних досліджень, інформації про неї немає в діалектних лексиконах, атласах чи монографічних описах, тому цей словник суттєво удокладнює вже відомі свідчення про наддністрянський діалект; у словнику немає традиційного для діалектних лексиконів транскрипційного запису, однак і реєстрові слова, й ілюстрації акцентовано; тлумачення подано за допомогою літературного відповідника, описово або за допомогою відсилання до основного слова; ілюстрації в словнику різні за обсягом і подані не до всіх реєстрових слів; графічні ремарки використано для позначення стійких словосполучень, приказок та прислів'їв, табуйованих фраз; укладачка словника називає його «жіночим», оскільки важливими інформантами були саме жінки, тому в словнику багато жіночих історій, ілюстрацій на «квіткову» та «кравецьку» тематику.

JEZYK: українська мова;

TYTUŁ: *Словник середньонаддніпрянських говірок*;

AUTOR / AUTORZY: Ганна Мартинова, Тетяна Щербина; відповідальний редактор Павло Гриценко;

MIEJSCE i ROK wydania: Черкаси, 2020;

№ ISBN: 978-966-920-592-6;

TYP i UKŁAD HASEŁ: алфавітний порядок словникових статей;

BUDOWA ARTYKUŁU HASŁOWEGO: словникова стаття містить реєстрове слово (лексему записано графічно та фонетичною транскрипцією), граматичні й семантичні ремарки,

пояснення значення, контекст-ілюстрацію, локалізацію, здійснену за традиційними принципами української діалектної лексикографії (зазначено назву населеного пункту) та за внутрішнім поділом середньонаддніпрянського діалекту;

UWAGI: новаторська праця, оскільки окремого словника середньонаддніпрянського говору, що є основою української літературної мови, досі не було; цей лексикон є діалектним словником тлумачного типу – до реєстру увійшли слова, що відрізняються від літературно нормативних лексичним, словотвірним, фонетичним, акцентним, граматичним оформленням і семантикою, а також номінації, пов'язані з традиційним побутом, особливостями господарювання, народними промислами, звичаями, віруваннями середньонаддніпрянців; у словнику представлено діалектний матеріал, зафіксований у 270 населених пунктах Середньої Наддніпрянщини; джерелом стала спеціальна картотека лексики середньонаддніпрянських говірок та записи діалектного мовлення, що засвідчують їх лексикон від 20-х років ХХ ст.; підґрунтям формування картотеки для укладання словника стали записи діалектного матеріалу за питальником (удокладнено програму Й. О. Дзєндзелівського) та опублікована текстотека (фонохрестоматія, представлена на компакт-дисках); специфікою словника є укладання його реєстру за питальником та зв'язними текстами, що є графічним відображенням фонозаписів із електронної фонотеки середньонаддніпрянських говірок; надання укладачами словника переваги саме діалектним текстам уможливило виявлення локалізмів та регіоналізмів у спонтанному мовленні в різних фонетичних, граматичних і словотвірних варіантах, а також поглибило розкриття семантики реєстрових слів через ілюстрування мікротекстами, що важко зробити під час опитування; одним із засадничих принципів укладання словника є репрезентація географії реєстрових слів та їх варіантів за групами говірок: лівобережні, правобережні, північні, центральні, східні, південні, західні чи вказівка на поширення в цьому ареалі; лінгвогеографічні та текстографічні матеріали дають змогу систематизувати інформацію про поширення лексем у середньонаддніпрянському ареалі; у кінці книги вміщено кольорові ілюстрації.